

Milieumeerjarenplan 2018-2022

Rode Kruis Ziekenhuis

Medisch Specialistische Zorg

Auteur: Ada Zon
Functie: Milieu- en energicoördinator
Datum: September 2017

1. Inleiding

Eind 2015 heeft het Rode Kruis Ziekenhuis (hierna genoemd RKZ) de greendeal getekend. De greendeal heeft tot doel de zorg te verduurzamen. Het RKZ geeft hier invulling aan door de milieuthermometer in te voeren, een milieuzorgsysteem specifiek gericht op de zorg. Een deel van dit milieuzorgsysteem is om een milieubeleid te voeren, welke verwoord is in een milieumeerjarenplan.

Dit meerjarenplan dient periodiek te worden opgemaakt. Het meerjarenplan sluit zoveel mogelijk aan bij de toekomstplannen van de omgevingsdienst IJmond (odijmond) en het landelijke milieu-/duurzaamheidsbeleid.

In dit milieumeerjarenplan 2018-2022 worden de plannen op milieugebied bekend gemaakt voor de komende 5 jaar.

Het milieubeleidsplan dient openbaar beschikbaar te zijn en zal op de website van het RKZ te vinden zijn.

De plannen en doelen van het milieubeleidsplan zullen elk jaar verder worden uitgewerkt in een milieujaarplan. Tevens zal elk jaar het meerjarenplan geëvalueerd worden door de milieucoördinator in het milieujaarverslag en via de evaluaties van het milieujaarplan.

Milieubeleid is niet een statisch geheel en wordt immer beïnvloedt door wijzigende wet en regelgeving en voortschrijdend inzicht. De doelen genoemd in dit milieubeleid kunnen dan ook worden bijgesteld indien dit noodzakelijk blijkt uit de jaarlijkse evaluatie.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 bestaat uit een korte inleiding en een leeswijzer. In hoofdstuk 2 is de milieubeleidsverklaring toegevoegd, zodat de speerpunten op het gebied van duurzaamheid binnen het RKZ duidelijk zijn. Hoofdstuk 3 gaat over de milieuzorg binnen het RKZ en in hoofdstuk 4 is het milieubeleidsplan van 2018-2022 te vinden.

In het milieubeleidsplan worden veel specialistische begrippen gebruikt. Om deze begrippen te verduidelijken is een begrippenlijst opgesteld, welke in bijlage 1 is weergegeven. Een begrip is te herkennen aan het teken ^(begrip).

Datum: 14 mei 2018

Voor akkoord: Prof. dr. J. van den Heuvel

Raad van Bestuur

2. Milieubeleidsverklaring

Rode Kruis ziekenhuis

MILIEUBELEID RODE KRUIS ZIEKENHUIS

MILIEUBELEIDSVERKLARING

Rode Kruis Ziekenhuis beoogt patiënten uit de regio hoge kwalitatieve zorg te bieden door middel van een goede snelle diagnose, adequate behandeling en zorgzame verpleging.

Het beleidsteam van Rode Kruis Ziekenhuis heeft de strategie en doelstellingen van het ziekenhuis geformuleerd in een missie, een (strategisch) vier jaren beleidsplan en actieplannen, verder uitgewerkt in jaarplannen (per cluster). Deze maken onderdeel uit van het kwaliteitszorgsysteem. Beleid op het gebied van arbeidsomstandigheden en milieu zijn onlosmakelijk verbonden aan het kwaliteitsbeleid.

Rode Kruis Ziekenhuis is voornemens de uitwerking van verschillende milieuonderwerpen in toenemende mate vorm te geven door middel van een milieuzorgsysteem. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij het reeds gecertificeerde kwaliteitszorgsysteem. De onderdelen van het milieuzorgsysteem zullen worden ingevuld met behulp van de norm EN-ISO 14001:2004.

Het milieubeleid zal jaarlijks worden geevalueerd tijdens de managementreview, waarbij de behaalde resultaten op het gebied van milieu samen met de resultaten op het gebied van de overige beleidsonderwerpen worden geanalyseerd. Rekening houdend met financieel-economisch, technische en organisatorische factoren worden op grond van de managementreview het milieubeleid, doelstellingen en jaarplannen periodiek bijgesteld.

Het milieubeleid zal binnen het Rode Kruis Ziekenhuis zich met name focussen op:

- verdere invoering van milieuzorg in de bedrijfsvoering;
- voldoen aan wet- en regelgeving;
- beheersing van het energieverbruik;
- bij de nieuw/verbouw rekening houden met milieuaspecten;
- aandacht voor afvalpreventie;
- verder samenwerking met ander ziekenhuizen.

Belangrijk zijn de ontwikkelingen op het gebied van de invoering van zorgpaden, waar bij de patiënt tijdens 1 bezoek meerdere behandelingen kan ondergaan. Dit heeft een direct effect op het milieu (transportkilometers).

Van leveranciers verwacht het Rode Kruis Ziekenhuis naast betrouwbaarheid en deskundigheid een hoge mate van verantwoordelijkheid t.a.v. milieu. Via de inkoopvoorwaarden stelt Rode Kruis Ziekenhuis eisen aan leveranciers op het milieu.

Milieubewust handelen behoort tot de opdracht aan alle medewerkers van het Rode Kruis Ziekenhuis. Een milieubewust gedrag van medewerkers wordt actief gestimuleerd via communicatie en voorlichting. Een goede zorg voor onze patiënten kan niet zonder een goede zorg voor het milieu.

Beverwijk, 16 oktober 2014

Rode Kruis Ziekenhuis

De heer drs. J. Wagenaar
Raad van Bestuur

3. Milieuzorg

Het RKZ is zich bewust van haar verantwoordelijkheid met betrekking tot de zorg voor milieu en het beleid op het gebied van milieu^[begrip] is er dan ook op gericht negatieve effecten op het milieu zoveel mogelijk te beperken.

3.1 Milieubeleid Nederland

De ambities vanuit de overheid zijn groot:

- In 2023 is 16% van onze energie duurzaam
- In 2030 is de CO₂-uitstoot met 40 % terugdrongen
- In 2050 is de CO₂-uitstoot met 80-95% op Europees niveau teruggedrongen

Om dit te bereiken zal ieder bedrijf moeten meewerken om te verduurzamen en de CO₂ emissie terug te dringen. Ook het RKZ kan en moet hieraan bijdragen. Bij het RKZ is de grootste uitdaging het verouderde gebouw en installatie. Een grote renovatie en/of nieuwbouw van het RKZ kan dan ook niet uitblijven. Wanneer dit in gang wordt gezet zal met bovenstaande rekening worden gehouden.

Vanuit de regering Rutte III (2017) worden ook doelstellingen aangegeven:

- Er wordt een CO₂ taks geheven
- Belasting op gasverbruik gaat omhoog, belasting op elektraverbruik gaat wat omlaag

Hoe dit gaat uitvallen voor het ziekenhuis is nog niet bekend, omdat de uitwerking nog niet gereed is. Wel betekent dit dat we rekening moeten houden met bovenstaande informatie bij renovatie en/of nieuwbouw. De gasprijs zal in ieder geval omhoog gaan.

3.2 Milieu binnen de organisatie

Voor het RKZ is een duurzaam bewustzijn beleidsprioriteit. Doelstellingen op duurzaamheid zijn een vast onderdeel van het bedrijfsbeleid. Het beleid op het gebied van duurzaamheid is erop gericht om mensenrechten te respecteren, eerlijk te handelen en negatieve effecten op het milieu zoveel mogelijk te beperken. Niet alle eerder genoemde onderwerpen staan in de missie, visie en/of milieubeleidsverklaring deze zal dus aangepast moeten gaan worden.

De Raad van Bestuur van het RKZ is eindverantwoordelijk voor het milieubeleid binnen de organisatie. Zij worden hierbij ondersteund en geadviseerd door de milieucoördinator.

De milieucoördinator is werkzaam op de afdeling Facilitaire Dienst. De milieucoördinator is verantwoordelijk voor het opstellen en actueel houden van het milieubeleidsplan en de voortgang van de doelstellingen genoemd in het milieubeleidsplan. Tevens draagt de milieucoördinator zorg voor het voldoen aan milieuwet- en regelgeving, coördineert en initieert milieuactiviteiten en heeft een adviseerende en begeleidende functie bij interne en externe milieuvraagstukken.

Voor de wetgeving met betrekking tot de ADR (wetgeving vervoer gevaarlijke stoffen over de weg) wordt het RKZ ondersteund door een externe adviseur.

3.3 Continue verbetering en borging

Om continue verbetering te waarborgen vinden er controles plaats door de milieucoördinator. De behaalde resultaten worden jaarlijks vastgelegd in een milieujaarverslag^[begrip] en gerapporteerd aan de Raad van Bestuur. Aan de hand van de milieujaarverslagen zullen de milieudoelstellingen en verbetervoorstellen voor het daaropvolgende jaar worden opgesteld en vastgelegd in het milieujaarplan^[begrip]. Op deze wijze wordt de continuïteit en borging van de milieuzorg binnen het RKZ op bestuurlijk niveau vastgelegd en de milieuzorg gegarandeerd.

4. Milieumeerjarenplan 2018-2021

4.1 Systemen

Eind 2015 heeft het RKZ de greendeal getekend. Een van de doelen binnen de Greendeal is om zorgaanbieders te stimuleren tot het nemen van maatregelen en deze aantoonbaar maken en borgen door een keurmerk of op een andere wijze. In het RKZ is nog geen milieumanagementsysteem^[begrip] met een keurmerk aanwezig. Het ziekenhuis heeft ervoor gekozen om de Milieuthermometer te gaan implementeren, met als doel dat continue verbetering wordt geborgd op het onderwerp milieu binnen het RKZ.

Milieuthermometer Zorg is een milieuzorgsysteem op maat voor alle intramurale zorginstellingen.

De Milieuthermometer Zorg is ontwikkeld door de vereniging Milieuplatform Zorgsector (MPZ) in samenwerking met SMK (Stichting Milieukeur). De Milieuthermometer bestaat uit een set van criteria om aan een duurzame bedrijfsvoering te voldoen op grond waarvan een ziekenhuis, GGZ, verpleeginstelling of zorginstelling een bronzen, zilveren of gouden certificaat kan halen.

Het bronzen niveau is net iets meer dan het voldoen aan milieuwetgeving. Het betreft het nemen van extra maatregelen die zich vaak snel terugverdienen. Zo vormt het de basis van een praktisch milieuzorgsysteem. Het zilveren niveau gaat een stap verder met aandacht voor o.a. duurzaam inkopen. Het gouden niveau van de Milieuthermometer is nog een stap verder en vereist transparantie met verslaglegging. Dit niveau is gekoppeld aan het officiële nationale keurmerk Milieukeur.

Hiermee krijgt de directie van een zorginstelling de beschikking over een handzaam instrument om de milieuprestatie en milieuzorg structureel te verbeteren en concreet aantoonbaar te maken voor personeelsleden, cliënten, bezoekers en andere belanghebbenden zoals zorgverzekeraars.

Het RKZ streeft ernaar niveau zilver te behalen, mits dit technisch mogelijk is (een aantal voorschriften zijn op dit moment (nog) niet haalbaar). Mocht certificering niet een optie zijn dan wordt wel conform zilver gewerkt (voor zover haalbaar), maar niet gecertificeerd.

Doel	Actiehouder
Alle noodzakelijke acties worden uitgevoerd om de bronzen milieuthermometer eind 2018 te behalen.	MC, alle afdelingen
De zilveren milieuthermometer wordt eind 2021 behaald (met of zonder certificering)	MC, alle afdelingen

4.2 Wet- en regelgeving

In Europa zijn er verschillende wetten op het gebied van milieu. Over het algemeen worden deze wetten vertaald in Nederlandse wetgeving. De meest belangrijke wetgeving in Nederland op het gebied van milieu is de Wet Milieubeheer (Wm).

Binnen het RKZ is nog geen register wet- en regelgeving aanwezig, deze zal moeten worden opge maakt of men moet lid worden van een database die dit bijhoudt.

Activiteitenbesluit

Sinds 2016 valt het RKZ onder het activiteitenbesluit. Voor de "oude" milieuvergunning^[begrip] is een overgangsrecht van kracht.

De voorschriften uit de milieuvergunning die specifiek voor het RKZ van toepassing zijn, moeten worden omgezet naar maatwerkvoorschriften bij het activiteitenbesluit. Een maatwerkverzoek moet daarna worden ingediend bij het bevoegd gezag (omgevingsdienst IJmond^[begrip]), waarna zij dit uitwerken in een maatwerkbesluit.

Doelen	Actiehouder
Register wet- en regelgeving dient in 2018 te zijn opgesteld (of lid worden van een database)	MC
De organisatie voldoet aan alle wet en regelgeving welke is genoemd in het register wet en regelgeving.	MC, alle afdelingen
De naleving van alle milieueisen wordt periodiek beoordeeld (audit) om tijdige bijsturing mogelijk te maken.	MC
Er wordt een maatwerk verzoek ingediend bij omgevingsdienst IJmond in 2018.	MC

4.3 Voorlichting en onderwijs

Alle medewerkers moeten milieubewust werken. Het milieubewustzijn dient dan ook aanwezig te zijn. Dit gebeurt door een ieder voorlichting te geven over milieu en door campagnes te voeren.

Het is minder eenvoudig om met de zorgafdelingen te communiceren over milieu. Om dit probleem op te lossen, zal er gevraagd gaan worden om op iedere afdeling een aandachtvelder milieu aan te wijzen (op vrijwillige basis).

Een indicator voor het milieubewustzijn is de aanwezigheid van een aandachtvelder milieu.

Tot op heden is milieu nog niet een onderwerp welke terugkomt op de website of het intranet. Dit zou wel moeten, omdat er op die manier ook voorlichting over milieu naar voren komt. Verschillende stukken, zoals het milieubeleidsplan zouden op de website onder het onderwerp milieu opgenomen moeten worden, zodat (nieuwe) medewerkers en bezoekers of andere geïnteresseerden kunnen zien dat milieu een belangrijk onderwerp is binnen het RKZ.

Een andere manier om milieubewustzijn binnen de organisatie te krijgen is het oprichten van een milieuboard of nog beter een KAM werkgroep (Kwaliteit, Arbo en milieu). Door vrijwilligers hiervoor te werven binnen de afdelingen zal het onderwerp breder gedragen gaan worden.

Ook een milieujaarverslag speelt een rol in het bewustzijn en geeft tevens inzicht voor buitenstaanders op de prestaties op het gebied van duurzaamheid. Tot op heden is er nog geen milieujaarverslag opgesteld.

Doelen	Actiehouder
Op 50% van alle afdelingen binnen het RKZ dient een aandachtvelder milieu aangewezen te zijn in 2022.	MC, TL alle afdelingen
Op de website van het RKZ dient milieu opgenomen te worden in 2018.	MC, communicatie
Verschillende stukken, zoals het milieubeleidsplan dienen op de website te worden geplaatst in 2018.	MC, communicatie
Ieder jaar wordt een campagne gehouden op het gebied van duurzaamheid	MC, communicatie
KAM werkgroep oprichten met vrijwilligers voor 2021	MC
Er dient vanaf 2018 ieder jaar een milieujaarverslag te worden opgesteld	MC

4.4 Gevaarlijke stoffen

Het RKZ zal (voor zover nu bekend) altijd gevaarlijke stoffen gebruiken om onderzoek uit te voeren en om onderhoud te plegen. Er is voor nu nog geen ziekenhuisbreed gevaarlijke stoffenbeleid, waardoor het mogelijk is dat de afdelingen die nu met gevaarlijke stoffen werken dat allemaal anders doen. Om een uniforme werkwijze te gebruiken, dient een gevaarlijke stoffenbeleid opgesteld te worden.

De verplichting blijft om gevaarlijke stoffen terug te dringen indien mogelijk, dit geldt met name voor CMR (Carcinogeen, Mutageen en Reprotoxisch) en prioritare stoffen. Elk jaar dient dit onderzocht te worden.

Er is een register gevaarlijke stoffen opgesteld, zodat bij calamiteiten bekeken kan worden waar de gevaarlijke stoffen zich bevinden en welke gevaarlijke stoffen dit zijn. Het register staat in manual master, het documentbeheerssysteem van RKZ. Een ieder, dus ook de BHV organisatie kan dit register raadplegen.

De veiligheidsinformatiebladen (VIB) van de gevaarlijke stoffen zijn nog niet geheel compleet, dit moet worden afgemaakt, zodat in geval van calamiteit gekeken kan worden naar de eigenschappen van deze stof. Deze VIB's zijn voor iedereen in te zien (op de I schijf).

De energieverbruiken, zoals gas en elektriciteit, resulteren in een CO₂ uitstoot. De CO₂ footprint dient te worden bepaald.

Emissies van gevaarlijke stoffen, zoals bijvoorbeeld de NO_x (stikstofoxide) dienen zoveel mogelijk beperkt te worden.

Doelen	Actiehouder
Opstellen gevaarlijke stoffenbeleid in 2017	MC, AC
Actueel houden van gevaarlijke stoffenregister door (half)jaarlijkse controle op nieuwe stoffen.	MC, KCL, A, GB
Jaarlijks onderzoeken of CMR en prioritare stoffen kunnen worden vervangen door minder gevaarlijke stoffen.	MC, KCL, A, GB
Alle VIB's dienen aanwezig te zijn en beschikbaar voor iedereen in 2017	MC

4.5 Afvalstoffen

Het RKZ produceert jaarlijks zo'n 3v55.000 kg aan afval^[begrip]. Hiervan is zo'n 73% bedrijfsafval (restafval), welke verbrand wordt.

Jaartal	2017	2016	2015	2014	2013
Tonnage	256.540	259.600	258.780	248.820	256.160

Tabel 1 Hoeveelheid afgevoerde totale afvalstroom in tonnage per jaar

Het afvoeren van bedrijfsafval is relatief een duurdere stroom dan "zuivere" stromen die gerecycled kunnen worden. Het loont dan ook de moeite om zoveel mogelijk afval te scheiden.

Tevens is er een eis in het activiteitenbesluit opgenomen om zoveel mogelijk afvalstoffen apart in te zamelen, mits binnen bepaalde financiële kaders. Ook in het Landelijk indruk is dat de keuken weinig etensresten weggooit. Er zal een onderzoek moeten worden gedaan of dit daadwerkelijk klopt

- Er is nog geen afvalpreventieplan opgemaakt voor het RKZ dit moet nog gebeuren. Eventuele doelen hieruit moeten worden opgenomen in het milieubeleid (indien lange termijn betreft) of in het milieujaarplan (indien het een termijn van max. een jaar betreft)
- Er dient een afvalanalyse gedaan te worden op het gebied van het restafval van het RKZ, zodat in kaart kan worden gebracht of er nog potentie is om verder afval te gaan scheiden, dit zal worden meegenomen in het afvalpreventieplan

Vanaf 2018 zal het RKZ naar een andere afvalinzamelaar gaan. Eind 2017 zal een gesprek met deze afvalinzamelaar worden aangegaan, waarbij ook gesproken zal gaan worden over een afvalanalyse.

Naast financiële baten zijn er zeker ook baten voor het milieu. Het is voor het milieu beter om zuivere stromen aan te bieden, zodat dit hergebruikt kan worden.

In het afvalpreventieplan zijn en/of worden verschillende afvalpreventiemaatregelen genoemd, welke onderzocht en/of uitgevoerd kunnen worden.

Het stimuleren om nog beter te scheiden blijft een continue proces.

Doelen	Actiehouder
Afvalpreventieplan opstellen in 2018	MC
Alle preventiemaatregelen uit het afvalpreventieplan 2018-2022 dienen te worden onderzocht en/of uitgevoerd in 2022. Lange termijn doelen moeten in het milieumeerjarenplan worden opgenomen.	MC
Onderzoek naar voedselverlies bij het RKZ in 2018	MC

4.6 Energie

Energie is een enorme kostenpost voor het ziekenhuis, tevens is het door de fossiele brandstoffen ook een milieuvervuilende post (luchtvervuiling, klimaatverandering en schade bij het winnen van fossiele brandstoffen).

Daar de technische installaties van het RKZ het einde van hun levensduur hebben bereikt, staat een grote renovatie op de planning. Dit met de kanttekening dat we hiervoor het benodigde budget bij elkaar gaan krijgen. Wanneer dit doorgaat, zal een enorme energiebesparing behaald kunnen worden en kunnen we bijvoorbeeld gaan aansluiten op de WKO van de gemeente (indien mogelijk). Duurzaamheid zal een onderdeel moeten vormen van de renovatie.

Een onderdeel van de milieuthermometer is een energiebesparingsrapport, welke iedere 4 jaar opgesteld moet worden. Het laatste energiebesparingsrapport is van 2012, wat betekent dat er een nieuw energiebesparingsrapport opgesteld moet gaan worden. Iedere besparing welke binnen 5 jaar terugverdient kan worden, dient te worden uitgevoerd. Het energiebesparingsrapport is het uitgangspunt van de energiebesparing binnen het RKZ.

Binnen het RKZ wordt het energieverbruik wel bijgehouden in een gebouwbeheerssysteem. De gegevens hieruit worden echter niet bekeken op uitschieters of iets dergelijks, waardoor energielekken gevonden kunnen worden. Tevens worden de energiegegevens niet omgerekend naar een gemeenschappelijke eenheid, waardoor niet bepaald kan worden of het ziekenhuis meer/minder energieverbruikt. De energiegegevens moeten maandelijks worden omgerekend naar Joules en worden verwerkt in een milieujaarverslag.

Het RKZ doet mee met de milieubarometer, waarbij ook een benchmark gemaakt wordt tussen de verschillende ziekenhuizen. Wanneer de benchmark goed geanalyseerd is, wordt deze meegenomen in de milieu(meer)jaarplan(nen).

Doelen	Actiehouder
Laten opstellen van een energiebesparingsrapport in 2017 en het hierbij behorende actieplan	MC, GB
Bevindingen uit het energiebesparingsrapport met een terugverdientijd van <5 jaar dienen (gefaseerd) te worden uitgevoerd	GB, MC
In 2022 is een energiebesparing (MJ) van 6% ten opzichte van het totale energieverbruik in 2016 gerealiseerd.	MC, GB
Minimaal 10% van de ingekochte elektriciteit is groene stroom in 2018	MC, I

4.7 (Afval)water

Het onnodig gebruik van drinkwater dient zoveel mogelijk te worden beperkt. Er zal een onderzoek moeten gaan plaatsvinden om te bepalen of het RKZ drinkwater kan besparen. Wanneer hier doelen uit voortkomen dan zal dit worden meegenomen in de milieu(meer)jaarplan(nen).

Het RKZ heeft geen verplichting om parameters van het afvalwater te bemonsteren dat is in een handhavingsbrief naar het RKZ gecommuniceerd. Een maatwerkverzoek zal worden opgesteld en naar het bevoegd gezag worden verzonden (zie paragraaf 5.2).

Doelen	Actiehouder
Onderzoek uitvoeren naar (afval)water besparingen in 2019	MC, GB
Waterfootprint opmaken in 2020	MC, GB

4.8 Vervoermanagement

Vervoermanagement^[begrip] bestaat uit: woon-werkverkeer, bezoekersverkeer en goederenvervoer. Het goederenvervoer wordt al zo efficiënt mogelijk ingedeeld. Woon-werkverkeer en met name bezoekersverkeer zijn moeilijker te beïnvloeden.

Voor zover bekend is er binnen het RKZ nog geen vervoersbeleid, dit zal opgemaakt moeten gaan worden.

Het goederenvervoer wordt met een eigen, aangepaste bestelbus vervoert. Men probeert dit zoveel mogelijk efficiënt uit te voeren. Er wordt ook een koerier ingehuurd om bepaalde prikposten te bezoeken.

Verbeterpunten op het gebied van vervoer, zijn dat bij nieuwe medewerkers het onderwerp vervoer in het arbeidsvoorwaardengesprek sprake zal worden gebracht, zodat de medewerker een bewuste keuze kan maken.

Voor de bezoekers zal in de uitnodigingsbrieven een verwijzing worden gemaakt naar een bewuste keuze van het transportmiddel.

Doelen	Actiehouder
Vervoersbeleid wordt opgemaakt.	MC
Het onderwerp vervoer wordt in het arbeidsvoorwaardengesprek besproken vanaf 2019.	MC, PO
In de uitnodigingsbrieven wordt een verwijzing gemaakt naar een bewuste keuze van transport vanaf 2019.	MC

4.9 Duurzaam inkopen

Duurzaam inkopen^[begrip] is rekening houden met MVO (maatschappelijk verantwoord ondernemen), dit houdt in dat er naast milieu aspecten ook rekening wordt gehouden met sociale aspecten in het gehele inkoopproces, zodat dit leidt tot de levering van duurzame producten en diensten.

Afdeling inkoop noemt de milieuthermometer al wel in de voorwaarden, maar doet hier verder nog niets mee.

Het RKZ doet mee met de duurzaam inkopen tool die op dit moment ontwikkeld wordt door milieuplatformzorg (MPZ). Deze zal eind 2017 beschikbaar komen. Het RKZ zal vanaf 2018 ook langzaam duurzaam inkopen gaan implementeren. Wel dient eerst het beleid van inkoop hierop aangepast te worden en door het RvB goedgekeurd te worden.

Bij het aanschaffen van nieuwe apparatuur houdt het RKZ al langer rekening met energiebesparing.

Doelen	Actiehouder
Het aspect duurzaam inkopen verder implementeren binnen afdeling inkoop in 2018	I, MC
Milieubeleidsverklaring aanpassen in 2018 aan MVO en laten goedkeuren door RvB	MC
Nieuwe producten en diensten beoordelen aan de hand van een scorelijst met duurzame criteria.	MC, I
Doel vaststellen in overleg met inkoop over % duurzaam inkopen in 2018 voor overige afdelingen	MC, alle afdelingen.

4.11 Duurzame voeding en dranken

In het bedrijfsrestaurant zijn duurzame producten opgenomen echter dit zijn er niet veel. Ze worden niet afdoende verkocht. De producten worden niet extra benadrukt.

In de keuken wordt er regelmatig met duurzame producten gewerkt.

In 2018 wordt een week georganiseerd met de nadruk op duurzame catering.

In het restaurant zijn de duurzame producten niet goed herkenbaar, dit kan worden opgelost door beter en duidelijker aan te geven welke producten biologisch en/of fair trade zijn. Het aandeel in duurzame producten is op dit moment niet bekend en dient te worden onderzocht.

Doelen	Actiehouder
Duurzame producten worden herkenbaar gelabeld.	Restaurant, MC
Er wordt onderzocht in 2018 hoeveel duurzame producten er worden ingekocht en of dit kan worden uitgebreid. Hier worden vanaf 2019 SMART doelstellingen over opgemaakt in de jaarplannen.	Restaurant, Keuken, MC

BIJLAGE 1: Begrippenlijst

Begrip	Definitie
ADR	ADR staat voor 'Accord européen relatif au transport international de marchandises Dangereuses par Route'. Het ADR is het pan-Europese verdrag voor het internationale vervoer van gevaarlijke goederen over de weg.
Afval	Goederen of stoffen die voor de eigenaar geen waarde meer hebben. Afval kan in aanmerking komen voor hergebruik, recycling of storten.
Afvalscheiding	Het scheiden van afval in verschillende segmenten die daarvoor geschikt worden voor hergebruik of recyclen.
Afvalpreventie	Het voorkomen dan wel het beperken van het ontstaan van afvalstoffen en emissies (kwantitatieve preventie) of het verminderen van de milieuschadelijkheid van afvalstoffen (kwalitatieve preventie).
Afval-reductieplan	Het plan waarin beschreven wordt hoe de hoeveelheid afval teruggebracht en verminderd kan worden om de kosten te verlagen.
Afvalstromen	De verzamelnaam voor de verschillende soorten afval, zoals papier, glas en specifiek ziekenhuisafval.
BBT	De Beste Beschikbare Technieken is het beginsel dat er vanuit gaat dat een inrichting zoveel als economisch en technisch mogelijk is de nadelige gevolgen voor het milieu beperkt.
Bevoegd gezag	De term wordt doorgaans gereserveerd voor het gezag van controlerende instanties van de overheid .
Bodemvervuiling	De invoering of aanwezigheid van schadelijke of andere ongewenste stoffen of producten in de bodem (milieuverontreinigende stoffen).
Cradle to cradle	<i>De centrale gedachte van de cradle to cradle (wieg tot wieg) filosofie, is dat alle gebruikte materialen na hun leven in het ene product, nuttig kunnen worden ingezet in een ander product.</i>
Drinkwaterbalans	De vergelijking van de hoeveelheden water die zijn betrokken bij toevoer, afvoer, onttrekking en verandering in berging over een bepaalde periode en binnen een gegeven gebied of organisatie.
Duurzaam	Kwalificatie van activiteiten en ontwikkelingen die enerzijds voorzien in de behoefte van de huidige generatie, maar an-

	derzijds niet leiden tot beperkingen voor toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien.
Duurzaamheidscriteria	Criteria die meehelpen om de duurzaamheid van een product of dienst te bepalen.
Duurzaam inkopen	Duurzaam inkopen is het toepassen van milieuaspecten en sociale aspecten in alle fasen van het inkoopproces zodat dit uiteindelijk leidt tot de daadwerkelijke levering van een product, dienst of werk dat aan deze milieuaspecten en sociale aspecten voldoet.
Energie	Een fysische grootheid, aangevende de geschiktheid om arbeid te verrichten of warmte af te geven. De eenheid van energie is de joule (J).
Energiebesparende maatregelen	Het nemen van maatregelen om het energieverbruik en -gebruik te verminderen.
Energiegebruik/verbruik	De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, verminderd met de afleveringen van energiedragers. Het energieverbruik wordt in eerste instantie berekend voor alle energiedragers tezamen die in een bedrijf, een bedrijfstak of afdeling worden verbruikt. Deze som is een positief getal. Voor afzonderlijke energiedragers kan het echter om een negatief getal gaan..
Energieprestatienorm (EPN)	Geeft energiezuinigheid weer die een gebouw moet behalen.
Emissies	Uitworp of uitstoot van een hoeveelheid luchtverontreinigende verbinding(en) die bij het verbranden van fossiele brandstoffen vrijkomt en (eventueel na reiniging) de schoorsteen verlaat.
EOX	Extraheerbaar organohalogeenvverbinding. Is een parameter welke een bepaalt soort chloorverbinding detecteert in het afvalwater.
FIM	Facilitaire Incident Melding. In dit systeem dienen alle incidenten te worden geregistreerd die facilitair van aard zijn.
Geluidsniveau	Het 'geluidsniveau' L wordt gedefinieerd als de logaritmische verhouding van de absolute waarde van de geluidsintensiteit J en een referentiewaarde J_0 . Internationaal is afgesproken als referentiewaarde de intensiteit bij de gehoordrempel te gebruiken
Gevaarlijk afval	Afval dat gevaarlijk is voor mens, dier of milieu. Bijvoorbeeld afval dat zware metalen, polychloorbifenylen (PCB's) of (landbouw)chemicaliën bevat. Ook afgewerkte olie, oliefilters, batterijen, accu's, oplosmiddelen en beitsbaden zijn gevaarlijk afval.
Milieu	Het geheel van de natuurlijke, maatschappelijke en culturele omgeving dat op een levend wezen zijn invloed doet gelden.

Milieubarometer	De Milieubarometer is een instrument waardoor milieuscore, CO ₂ -footprint ^[begrip] en bijbehorende kosten van de instelling eenvoudig en snel zichtbaar worden. Dit wordt bereikt door gegevens over energie, water, afval, emissies, transport en papierverbruik in te vullen. De milieubarometer biedt ook een benchmark tussen de verschillende ziekenhuizen, zodat bijvoorbeeld de afgevoerde afval van ziekenhuis x vergeleken kan worden met ziekenhuis y.
Milieubewustzijn	Het besef van het bestaan van het milieu, de realiteit van zichzelf en de mensen en dingen uit de omgeving, het reactievermogen om hier rekening mee te houden.
Milieubeleid (plan)	De algemene doeleinden en beginselen voor het handelen van het bedrijf op milieugebied, met inbegrip van de naleving van alle relevante wettelijke milieuvoorschriften, welke vastgelegd zijn in het milieubeleidsplan.
Milieubeleidsverklaring	Akte waarbij een persoon, groep personen of organisatie een uitspraak doet gericht op enig rechtsgevolg en schriftelijk is vastgelegd.
Milieujaarplannen	Plan waarin de ondernemingsdoelstellingen voor het komende (kalender)jaar zijn vastgelegd. Meestal in de vorm van een plan voor de komende drie jaren, dat jaarlijks bijgesteld wordt.
Milieujaarverslagen	Documentatie die een samenvatting geeft van de activiteiten op milieugebied van een organisatie gedurende een jaar.
Milieuthermometer	De Milieuthermometer Zorg is ontwikkeld door de vereniging Milieuplatform Zorgsector (MPZ) in samenwerking met SMK (Stichting Milieukeur). De Milieuthermometer bestaat uit een set van criteria om aan een duurzame bedrijfsvoering te voldoen op grond waarvan een ziekenhuis, GGZ, verpleeginstelling of zorginstelling een bronzen, zilveren of gouden certificaat kan halen. Hiermee krijgt de directie van een zorginstelling de beschikking over een handzaam instrument om de milieuprestatie en milieuzorg structureel te verbeteren en concreet aantoonbaar te maken voor personeelsleden, cliënten, bezoekers en andere belanghebbenden zoals zorgverzekeraars.
Milieumanagementsysteem	Een milieumanagementsysteem is een manier om systematisch milieumaatregelen te organiseren met inachtneming van vooraf bepaalde routines. Dit systeem vereist een milieubeleid, milieudoelstellingen en een milieuorganisatie.
Omgevingsdienst Noordzeekanaal	Is de dienst die de milieuvergunning van het RKZ controleert. De Omgevingsdienst (voorheen Dienst Milieu en Bouwtoezicht) kan handhavend optreden wanneer er niet aan de voorschriften wordt voldaan.

Ondernemingsraad	behartigt de belangen van werknemers en controleert of de onderneming zich houdt aan wetgeving en cao's.
Procedures	Gespecificeerde wijze voor het uitvoeren van een activiteit. Elke expliciet vastgelegde werkinstructie voor personen of organen voor de uitvoering van hun taak binnen een informatiesysteem.
Protocollen	Een stelsel van afspraken, of een voorschrift over hoe iets gedaan moet worden.
Reductiedoelstellingen	Een reductiedoelstelling is de beschrijving van de gewenste besparing en toestand waarin het bedrijf of de organisatie terecht wil komen in de toekomst, uitgedrukt in concreet te bereiken resultaten, die te meten zijn met de bijbehorende indicatoren of maatstaven. Doelstellingen worden SMART (Specifiek, Meetbaar, Aanvaardbaar, Realistisch en Tijdsgebonden) geformuleerd.
Reductieplannen	Plannen waarin de reductiedoelstellingen onderbouwd worden.
Specifiek Ziekenhuisafval	Al het afval van een ziekenhuis welke besmet is met medicijnen, bloed, sputum of andere lichaamseigen vloeistoffen.
Swill	Etensresten en Groente, fruit en tuinafval (GFT)
Terugverdientijd	Aantal perioden dat nodig is om de huidige investeringsuitgaven terug te verdienen via positieve netto-ontvangsten die in de toekomst uit de investering voortvloeien.
Vervoersmanagement	Het inzichtelijk hebben van de bereikbaarheid van de organisatie voor klanten, bezoekers en patiënten. Dit kan besparingen en meer parkeerruimte opleveren, minder files en een bijdrage leveren aan een beter milieu.
VIM	Veilig Incident Melding. In dit systeem dienen alle incidenten te worden geregistreerd die verpleegkundig van aard zijn.
Waternet	Waternet wordt bestuurd door de gemeente Amsterdam en het waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV). Het zorgt op een integrale, samenhangende en maatschappelijk verantwoorde wijze voor drinkwater, afvalwater en grond- en oppervlaktewater.